

**การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
A Programme Evaluation of the Bachelor of Education Degree in English,
the Faculty of Education, Silpakorn University**

วชิระ จันทรราช*

Vachira Jantarach

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรดังกล่าว เป็นการวิจัยประเมินผลโดยใช้รูปแบบการประเมินชิปปี้ไอ (CIPPI model) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ บัณฑิต นักศึกษาปัจจุบัน ผู้ใช้บัณฑิต ผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม มีผลการวิจัยดังนี้ 1) ด้านสภาพแวดล้อม สาขาและภาควิชาควรวางแผนร่วมกันพัฒนาอาจารย์รุ่นใหม่ สาขาที่มีจุดแข็งคือความรู้ความสามารถของคณาจารย์และหลักสูตรมีชื่อเสียง จุดอ่อนคือความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักศึกษาแรกเข้าไม่สูงนัก 2) ด้านปัจจัยนำเข้า องค์กรประกอบย่อยได้รับคะแนนการประเมินระดับมาก แต่มีข้อเสนอแนะว่า ควรเพิ่มการเชื่อมโยงกับชุมชนในวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ควรยกเลิก หรือปรับปรุงบางรายวิชา และเพิ่มวัสดุอุปกรณ์สำหรับการค้นคว้า 3) ด้านกระบวนการ ทุกองค์ประกอบย่อยได้รับระดับความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด แต่ก็มีข้อเสนอแนะว่า ควรเพิ่มให้นักศึกษาได้ค้นคว้าด้วยตนเอง ควรมีเกณฑ์ประเมินที่ชัดเจนและต่อเนื่อง และบุคลากรของคณะควรประชุมร่วมกับสถานศึกษาเรื่องการฝึกสอน 4) ด้านผลผลิต ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของบัณฑิตแสดงว่า หลักสูตรได้รับการยอมรับจากประชาคมเป็นอย่างดี และผู้ใช้บัณฑิตแสดงระดับความพึงพอใจในระดับมาก 5) ด้านผลกระทบ ผู้ใช้บัณฑิตพึงพอใจต่อผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตในระดับมาก มีข้อเสนอแนะคือ บัณฑิตควรประเมินผลงานของตนเองและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

โดยสรุป หลักสูตรมีระดับคุณภาพหรือการมีผลผลิตตามวัตถุประสงค์ในระดับดี สมควรที่จะดำเนินการต่อไป เพียงแต่ต้องปรับปรุงองค์ประกอบย่อยบางประเด็นเพื่อให้มีคุณภาพมากขึ้น

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร รูปแบบการประเมินชิปปี้ไอ องค์กรประกอบการประเมิน

Abstract

This research aimed to: 1) evaluate the Bachelor of Education programme in English and 2) consider improvements to the programme. This evaluative research was based on the CIPPI model. The sample included experts, lecturers, graduates, current students, employers/

* อาจารย์ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

advisors, administrators to the Faculty of Education, administrators to schools and school supervisors. Relevant documents were also studied. The instruments were interview schedules and questionnaires. The results included: 1) *Context*: Both the section and the department should cooperate to improve new lecturers. Highly experienced and expert lecturers were the strength of the section; however, its weakness was the low level of students' English proficiency before admissions. 2) *Input*: All evaluative items were scored at a high level. However, some suggested that one of the objectives state collaborations with local communities, some courses be cancelled or modified, and a number of facilities be increased. 3) *Process*: The samples' satisfaction ranged from a high to the highest level; however, there should be more self-study for students, more precise and consistent criteria for assessment, and meetings between staff from the faculty and from schools for the practicum. 4) *Product*: The programme was well recognised among people. Moreover, employers/advisors also showed high satisfaction with the graduates. 5) *Impact*: The employers/advisors were satisfied with the graduates' performance at a high level, and they suggested that they continually conduct self-evaluations in their work.

In conclusion, the curriculum clearly showed its value and accountability in accordance with its objectives. A further implementation of the curriculum was recommended on condition that some items should be improved.

Keywords: programme evaluation, CIPPI model, evaluative items/elements

บทนำ

ภาษาอังกฤษนับว่าเป็นภาษาสากลซึ่งทำให้ผู้ที่มีความรู้ในสาขาวิชานี้สามารถเข้าสู่ข้อมูลด้านความบันเทิง ด้านความรู้ หรือด้านเศรษฐกิจได้ทั่วโลก (McKay, 2002: 4) วัฒนธรรมต่างๆ มีการเชื่อมโยงหรือแบ่งปันในรูปแบบที่เรียกว่าหมู่บ้านโลก (Global village) ซึ่งเป็นผลมาจากเทคโนโลยี การขนส่ง และการแผ่ขยายของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (วรกรณ์ สามโกเศศ, 2550: 12; Ericson, 1995: 25) ยังผลให้เกิดการแพร่กระจายของผู้คน สินค้า ความคิดในหลายแง่มุม (Connelly, 2008: 350) ในการเชื่อมโยงโลกเข้าด้วยกัน ข้อมูลข่าวสารต่างถูกนำเสนอด้วยภาษาอังกฤษ เนื่องจากมีจำนวนผู้ใช้กว่าหนึ่งพันล้านคน (McKay, 2002: 10) ดังนั้นผู้ที่มีความรู้ภาษาอังกฤษย่อมเป็นที่ต้องการขององค์กร

ต่างๆ เพื่อช่วยพัฒนาการสื่อสารระหว่างหน่วยงานกับประชาคมอื่นๆ สถาบันอุดมศึกษาย่อมมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเป็นผู้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่บัณฑิตพึงมีและให้การศึกษาขั้นสูงแก่นักศึกษาสำหรับใช้ในอาชีพการงานในอนาคต (อรจริย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, 2546: 44) หนึ่งในคุณลักษณะนั้นคือ การให้ความรู้ภาษาอังกฤษ ครูหรืออาจารย์ทุกระดับการศึกษาจึงมีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียน ดังนั้นการที่ประเทศชาติจะมีทรัพยากรมนุษย์ผู้มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อตอบสนองเศรษฐกิจยุคโลกาภิวัตน์ขึ้นอยู่กับความสามารถในการให้การศึกษาหรือการสอนภาษาอังกฤษแก่ผู้เรียน

เนื่องจากครูมีบทบาทสำคัญมาก ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายในการยกระดับวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงโดยการเสนอหลักสูตรการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (5 ปี) มีวัตถุประสงค์หลัก คือ “เพื่อสร้างครูรุ่นใหม่ที่มีความรู้ลึกซึ้งทางด้านวิชาการ มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และมีจิตวิญญาณในการเป็นครูอย่างแท้จริง” (สุพัชรี ผุดผ่อง, 2547: 26) สาขาวิชาการสอนภาษาต่างประเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรได้ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรครู 5 ปีเช่นกัน โดยปรับปรุงจากหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2535 โดยได้เพิ่มภาระหน้าที่ในการผลิตบัณฑิตให้มีจิตสำนึกของความเป็นครู และมีการเพิ่มหน่วยกิตในวิชาเอกตามนโยบายการจัดทำหลักสูตรครู 5 ปี นอกจากนี้ รายวิชาต่างๆ ยังสอดคล้องกับมาตรฐานความรู้ หมายถึง ความรู้ความสามารถขั้นต่ำที่ครูพึงมีตามข้อกำหนดของคุรุสภา

เมื่อใช้หลักสูตรไปได้สักระยะหนึ่งจะต้องมีการประเมินเพื่อพิจารณาบททวนคุณภาพของหลักสูตรนั้นๆ หรือเมื่อหลักสูตรครบรอบวงจรก็ควรประเมินเพื่อศึกษาจุดอ่อนจุดแข็งของหลักสูตรตามสภาพของสังคมในขณะนั้น และเพื่อพิจารณาว่าได้หลักสูตรที่มีคุณภาพตรงตามเป้าหมายหรือไม่มีปัญหาอะไรในการนำไปใช้ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537: 217 สุวัฒนา เอี่ยมอพรพรรณ และคณะ, 2546: 2) แนวปฏิบัตินี้ตรงกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548 ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการซึ่งกำหนดให้ทุกหลักสูตรต้องมีการประเมินเป็นระยะอย่างน้อยทุก 5 ปีเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548: 17) หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ (หลักสูตรปรับปรุง) ฉบับปี พ.ศ.2547 ซึ่งเปิดรับนักศึกษารุ่นแรกเมื่อเดือน

มิถุนายน ปีการศึกษา 2547 ได้ครบวาระในปีการศึกษา 2551 จึงสมควรแก่การประเมินหลักสูตรเป็นครั้งแรก เพื่อทราบถึงแนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย มีคุณภาพ และได้มาตรฐานต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 3 ชุด และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Interview Schedules) จำนวน 4 ชุด จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้ ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ 1 องค์ประกอบของการประเมินหลักสูตรคือ ปัจจัยนำเข้า (Input) มีองค์ประกอบย่อยดังนี้ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร และโครงสร้างและเนื้อหาสาระของหลักสูตร

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์สำหรับคณาจารย์ สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ 3 องค์ประกอบของการประเมินหลักสูตรคือ สภาวะแวดล้อม (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) และกระบวนการ (Process) มีองค์ประกอบย่อยดังนี้ แผนการดำเนินงานของภาควิชา/สาขาวิชา จุดแข็งของสาขาวิชา วัตถุประสงค์ โครงสร้างและเนื้อหาสาระของหลักสูตร คุณสมบัติของผู้เรียน/การสอบคัดเลือก คุณสมบัติของคณาจารย์/อาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ และการบริหารหลักสูตร

ลักษณะข้อคำถามของทุกชุด แบ่งเป็น 2 ตอน โดยตอนที่หนึ่งจะเป็นการถามข้อมูลส่วนตัว และตอนที่สองเป็นการถามความคิดเห็น ความพึงพอใจ หรือความเหมาะสมต่อประเด็นต่างๆ ของหลักสูตรซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ใช้เกณฑ์การให้คะแนน 5, 4, 3, 2, 1 ตามลำดับ

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับบัณฑิต สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ 3 องค์ประกอบของการประเมินหลักสูตรคือ สภาวะแวดล้อม (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) และกระบวนการ (Process) มีองค์ประกอบย่อยดังนี้ แผนการดำเนินงานของภาควิชา/สาขาวิชา จุดแข็ง/จุดอ่อนของสาขาวิชา วัตถุประสงค์ โครงสร้าง และเนื้อหาสาระของหลักสูตร คุณสมบัติของผู้เรียน/การสอบคัดเลือก คุณสมบัติของคณาจารย์/อาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ งบประมาณในการผลิตบัณฑิต พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์ การจัดการเรียนการสอน และการให้บริการและการสนับสนุน

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับนักศึกษาปัจจุบัน สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ 3 องค์ประกอบของการประเมินหลักสูตรคือ สภาวะแวดล้อม (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) และกระบวนการ (Process) มีองค์ประกอบย่อยดังนี้ แผนการดำเนินงานของภาควิชา/สาขาวิชา จุดแข็ง/จุดอ่อนของสาขาวิชา วัตถุประสงค์ โครงสร้างและเนื้อหาสาระของหลักสูตร คุณสมบัติของผู้เรียน/การสอบคัดเลือก คุณสมบัติของคณาจารย์/อาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ งบประมาณในการผลิตบัณฑิต พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน

พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์ การจัดการเรียนการสอน และการให้บริการและการสนับสนุน

ชุดที่ 3 แบบสอบถามสำหรับผู้ใช้นบัณฑิต สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ 2 องค์ประกอบของการประเมินหลักสูตรคือ ผลผลิต (Product) และผลกระทบ (Impact) มีองค์ประกอบย่อยดังนี้ คุณลักษณะบัณฑิต ผลการปฏิบัติงานของบัณฑิต และความพึงพอใจของผู้ใช้นบัณฑิต

ชุดที่ 4 แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์ สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ 2 องค์ประกอบของการประเมินหลักสูตรคือ ปัจจัยนำเข้า (Input) และกระบวนการ (Process) มีองค์ประกอบย่อยดังนี้ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ งบประมาณในการผลิตบัณฑิต และการบริหารหลักสูตร

ชุดที่ 5 แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครูพี่เลี้ยง สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ 1 องค์ประกอบของการประเมินหลักสูตรคือ กระบวนการ (Process) มีองค์ประกอบย่อยเดียวคือ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยประเมินผล (Evaluative research) โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบยึดการตัดสินใจ (Decision-making approach) ชิปปี้โอ (CIPPI model) เป็นหลัก โดยมีหน่วยวิเคราะห์ (Unit of analysis) ดังนี้คือ บัณฑิต นักศึกษาปัจจุบัน คณาจารย์ภาควิชา ผู้บริหารคณะ ผู้บริหารสถานศึกษา คณาจารย์สถานศึกษา และผู้ใช้นบัณฑิต รูปแบบดังกล่าวได้รับการวิเคราะห์และขยายแนวคิดจากรูปแบบชิปปี้เอสต์ (CIPPIEST model) โดยมาเรียม นิลพันธุ์ (2553: 31-30) ซึ่งได้พัฒนาแนวคิดมาจาก

รูปแบบการประเมิน CIPP Model รูปแบบการประเมินนี้เป็นกรอบแนวคิดที่สร้างความเข้าใจสำหรับการดำเนินการประเมินในการปฏิบัติการ (Formative) และการประเมินสรุป (Summative) ของรายการโครงการ บุคลากร ผลผลิต องค์กร และระบบการประเมินทั้งหมด (Stufflebeam & Shinkfield, 2007: 325) ในการประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินนี้ ผู้ประเมินสามารถเข้าถึงข้อมูลชั้นดีเพื่อการวัดและปรับปรุงหลักสูตร และใช้ทรัพยากร เวลา เทคโนโลยี อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ (น.330-332)

รูปแบบการประเมินซีปปี้ไอ (CIPPI model) สำหรับงานวิจัยนี้มีรายละเอียดดังนี้

1. Context (C) สภาพแวดล้อม ประกอบด้วย C1 แผนการดำเนินงานของภาควิชา / สาขาวิชา C2 จุดแข็งของสาขาวิชา

2. Input (I) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย I1 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร I2 โครงสร้างและเนื้อหาสาระของหลักสูตร I3 คุณสมบัติของผู้เรียน/การสอบคัดเลือก I4 คุณสมบัติของคณาจารย์ที่สอน อาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ I5 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ I6 งบประมาณในการผลิตบัณฑิต

3. Process (PC) กระบวนการ ประกอบด้วย PC1 พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน PC2 พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน PC3 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์ PC4 การจัดการเรียนการสอน PC5 การให้บริการและการสนับสนุน PC6 การบริหารหลักสูตร PC7 ด้านการประกันคุณภาพ

4. Product (PD) ผลผลิต ประกอบด้วย PD1 ผลสัมฤทธิ์ PD2 ร้อยละของผู้ที่จบการศึกษาตามหลักสูตร PD3 คุณลักษณะบัณฑิต

5. Impact (IP) ผลกระทบ ประกอบด้วย IP1 ผลการปฏิบัติงานของบัณฑิต IP2 ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมีดังนี้

ขั้นที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย เมื่อ

ครบรอบระยะเวลาหลักสูตร 5 ปีการศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอนมีการประชุมเพื่อจัดเตรียมแบบเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอทุนสนับสนุนจากคณะศึกษาศาสตร์ โดยความร่วมมือกันของสาขาวิชาในภาค ได้แก่ สาขาวิชาการสอนภาษาต่างประเทศ สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา สาขาวิชาการศึกษา ระดับปฐมวัย สาขาวิชาประถมศึกษา และสาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ซึ่งได้รับผิชอบโครงการวิจัยหลักสูตรที่แต่ละสาขารับผิชอบ จากนั้น ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเอกสาร หนังสือ ตำรา ข้อมูลสารสนเทศ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดระเบียบวิธีวิจัย หรือรูปแบบการประเมินหลักสูตร ต่อมาผู้วิจัยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างเพื่อการเก็บข้อมูล พร้อมกันนี้ได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัยเพื่อนำเสนอคณะเพื่อขอรับการอนุมัติทุนวิจัย

ขั้นที่ 2 การดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยทั้งหมดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้วางแผนไว้ ได้แก่ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการศึกษาจากเอกสาร ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการตอบแบบสอบถามได้ถูกนำมาวิเคราะห์ทางสถิติ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการศึกษาจากเอกสารได้รับการวิเคราะห์เนื้อหา จากนั้นจึงนำผลการวิเคราะห์ทั้งสองด้านมาแปรผลเพื่อสรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ขั้นที่ 3 การรายงานผลการวิจัย จากขั้นการเตรียมโครงการวิจัยขั้นที่ 1 และการดำเนินการวิจัยขั้นที่ 2 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้เขียนเป็นรายงานการวิจัย 5 บทอันประกอบไปด้วย บทนำ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง วิธีดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล และสรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ซึ่งดำเนินการกำหนดผู้ทรงคุณวุฒิตรวจผลการวิจัย เมื่อพิจารณา

ผลการตรวจสอบแล้วคณะกรรมการพิจารณารับรองผู้วิจัยจะได้ดำเนินการทำสำเนาผลงานวิจัยเพื่อเผยแพร่ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. สภาวะแวดล้อม (Context หรือ C) ด้านแผนการดำเนินงาน ภาควิชา/สาขาวิชาควรมีการประชุมเพื่อวางแผนเรื่องการพัฒนาอาจารย์รุ่นใหม่ด้านวิชาการ เช่น การวิจัย ความรู้เรื่องการสอน และพัฒนาระบบออนไลน์เพื่อให้อาจารย์มีการติดต่อกันทางวิชาการกับบุคลากรการศึกษาในต่างประเทศ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า จุดแข็งของสภาวะแวดล้อมคือ ความรู้ความสามารถของคณาจารย์ และความมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของหลักสูตรในสังคม ส่วนจุดอ่อน คือ ความรู้ ความสามารถของนักศึกษา ก่อนเข้าศึกษาในสาขาวิชาภาษาอังกฤษ

2. ปัจจัยนำเข้า (Input หรือ I) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.59) ทั้งวัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า จุดประสงค์ทั่วไปมีความเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.46) ในแง่ของการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดยกำหนดให้สอดคล้องกับบริบทของสังคม และจุดประสงค์เฉพาะ ด้านโครงสร้างและเนื้อหาสาระของหลักสูตรโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก อย่างไรก็ตาม มีข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างคือ ควรเปลี่ยนลำดับรายวิชาใหม่ ควรเพิ่มเนื้อหาการสอนเขียนควบคู่กับการสอนอ่าน และเพิ่มวิชาการสอนฟัง-พูดภาษาอังกฤษด้วย ควรเปิดรายวิชาเลือกเอกมากขึ้น ควรยกเลิกบางรายวิชา ควรปรับปรุงเนื้อหาบางรายวิชา ควรรวบวิชาที่มีเนื้อหาทับซ้อนกันเป็นวิชาเดียว ควรเพิ่มจำนวนชั่วโมงบางวิชา ควรเพิ่มเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ด้านคุณสมบัติผู้เรียน/การสอบคัดเลือกมีความเหมาะสมมาก

ซึ่งตรงกับคุณสมบัติของคณาจารย์ที่สอน/อาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่าคุณสมบัติประสบการณ์ด้านการสอน คุณธรรมจริยธรรม และความรู้ความสามารถในการให้คำแนะนำแก่นักศึกษาของอาจารย์ในสาขามีความเหมาะสม อย่างไรก็ตาม สาขาประสบปัญหาเรื่องอาจารย์พิเศษชาวต่างประเทศไม่มีคุณสมบัติที่เพียงพอ

ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มเห็นตรงกันว่าเป็นปัญหาเร่งด่วนคือ จำนวนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์สำหรับนักศึกษาเพื่อการค้นคว้าและการทำงานไม่เพียงพอ ปัญหาอีกประการคือ หนังสือ ตำรา วารสาร หรือบทความวิชาการมีจำนวนไม่เพียงพอ คำตอบจากผู้บริหารคณะคือ งบประมาณซื้อตำราสำหรับหอสมุดถูกตัดลงทุกปี คณะต้องใช้งบรายได้ของตนสนับสนุนด้านนี้แทน ส่วนด้านงบประมาณในการผลิตบัณฑิต ผู้บริหารคณะมองเห็นว่า งบประมาณที่ได้รับมาจัดสรรค่าใช้จ่ายต่างๆ ยังไม่เพียงพอ ส่วนนักศึกษาอาจจะมองเห็นว่า ยังไม่ได้รับประโยชน์จากค่าธรรมเนียมที่เสียไปอย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตาม บัณฑิตและนักศึกษาปัจจุบันมีความพึงพอใจต่อการบริหารงบประมาณในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.84) ทั้งสองกลุ่ม

3. กระบวนการ (Process หรือ PC) กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อพฤติกรรมผู้สอนในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.54) ในทุกประเด็น ได้แก่ มีบุคลิกภาพดี มีการเตรียมการสอนล่วงหน้า มีประมวลการสอนตามรายวิชาที่สอน ด้านพฤติกรรมของผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างแสดงความพึงพอใจสูงสุดต่อประเด็นที่ว่า ผู้เรียนมีการทำงานร่วมกับผู้อื่น และ ผู้เรียนเข้าเรียนสม่ำเสมอ

ในด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ภาระงานที่กำหนดมีความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.70) แล้ว ทั้งงานสอน งานวิจัย

งานธุรการและการปกครอง และงานพัฒนาสถานศึกษา และชุมชน มีคำแนะนำว่า ควรระบุงานด้านธุรการ ให้ละเอียด ด้านระยะเวลาการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ มีความคิดเห็นแบ่งเป็นสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่ง สนับสนุนแบบเดิมคือเริ่มฝึกตั้งแต่ภาคเรียนที่ 2 จบที่ภาคเรียนที่ 1 อีกฝ่ายเสนอให้เริ่มฝึกภาคเรียนที่ 1 และจบภาคเรียนที่ 2 เพราะนักศึกษาจะได้ติดตามงานได้สมบูรณ์ในหนึ่งปีการศึกษา กลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งให้ความเห็นว่า คำนำนั้หนักในเรื่องวิธีการประเมิน ผลควรเปลี่ยนแปลงให้ครูที่เลี้ยงมีมากกว่า อีกกลุ่มหนึ่งเห็นว่าสัดส่วนเดิมที่ครูที่เลี้ยงร้อยละ 40 อาจารย์ นิเทศร้อยละ 60 เหมาะสมดีแล้ว อย่างไรก็ตาม ความคิดเห็นของกลุ่มที่เห็นว่าครูที่เลี้ยงควรมี คำนำนั้หนักมากกว่าเป็นส่วนน้อย ในทางปฏิบัติสขาน่าจะยังคงคำนำนั้หนักเดิมต่อไป ด้านกระบวนการ นิเทศของทั้งครูที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศมีความเหมาะสมดี เพียงแต่เสนอให้อาจารย์นิเทศตั้งเกณฑ์ ให้มีมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้ ทางสถานศึกษาอยากให้มีการติดต่อ มีการวางแผนร่วมกันระหว่างครูที่เลี้ยงกับอาจารย์นิเทศระหว่างภาควิชาหรือคณะ วิชากับฝ่ายบริหารของสถานศึกษามากกว่านี้

การจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาได้รับความพึงพอใจจากกลุ่มตัวอย่างในระดับมาก โดยเฉพาะประเด็น “มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนนำไปประยุกต์ใช้” ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.67) ส่วนประเด็นอื่นๆ ที่ได้คะแนนความพึงพอใจในระดับมาก ได้แก่ การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีทักษะในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.77) และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.89) การวัดและประเมินผลหลากหลาย ชัดเจน และต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.72)

ด้านการบริหารหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างเสนอให้จัดตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรเฉพาะปริญญาดัตรี

ประกอบด้วยคณาจารย์จากหลากหลายสาขาในภาค วิชาเดียวกันเพื่อให้งานคล่องตัวกว่าการบริหาร โดยภาคหรือสาขาวิชาแต่เพียงผู้เดียว ซึ่งอาจจะช่วย แก้ไขปัญหาอาจารย์ประจำหลักสูตรไม่เพียงพอ เมื่อ มีการรวมหลักสูตรเข้าด้วยกันแล้วใช้ทรัพยากร บุคลากรร่วมกันเช่น จัดให้มีการพัฒนา “หลักสูตร ศึกษาศาสตรบัณฑิต” หลักสูตรเดียว แล้วให้ผู้เรียน ลงเรียนวิชาหลักที่ต้องการเองเช่น ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา ภาษาไทย เป็นต้น ด้านการประกัน คุณภาพการศึกษา งานวิจัยพบว่าหลักสูตรศึกษา ศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษ (หลักสูตร ปรับปรุง) ฉบับปี พ.ศ. 2547 เป็นหลักสูตรที่ได้ มาตรฐานตามที่กำหนดโดยระเบียบของมหาวิทยาลัย ศิลปากรเนื่องจากดำเนินการตามระเบียบทุกประการ และได้รับการรับรองโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตาม ขั้นตอนต่างๆ

4. ผลผลิต (Product หรือ PD) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาแสดงผลเป็นที่น่าพอใจ เนื่องจากจำนวนบัณฑิตถึงร้อยละ 82.14 รับราชการ เป็นครูสอนภาษาอังกฤษในสถานศึกษาของรัฐ และ ร้อยละ 3.57 ทำงานสอนภาษาอังกฤษในสถานศึกษา เอกชน และอีกร้อยละ 7.14 กำลังศึกษาต่อในระดับ ปริญญาโท นับว่าคุณภาพและความสามารถของบัณฑิต เป็นที่ยอมรับโดยประชาคมการศึกษาอย่างมาก

จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต พบว่าบัณฑิตได้รับคะแนนความพึงพอใจในระดับมาก ต่อคุณลักษณะบัณฑิตทั้งสิ้นสี่ด้านคือ “ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน/การศึกษาของบัณฑิต” ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.39) “บัณฑิตมีความรู้ความสามารถเพียงพอในการปฏิบัติงาน/การศึกษา” ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.40) “ทักษะที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน/การศึกษาของบัณฑิต” ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.32) “บัณฑิตมีทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม” ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.40)

5. ผลกระทบ (Impact หรือ IP) ผู้ใช้บัณฑิต มีความพึงพอใจต่อผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตในระดับมาก โดยด้านที่มีคะแนนสูงสุดคือ “ผลงานมีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน” ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.65) ส่วนด้านที่มีคะแนนน้อยที่สุดคือ “มีการนำผลงานมาประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง” ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.47)

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาวะแวดล้อม (Context หรือ C) ด้าน แผนการดำเนินงาน ภาควิชา/สาขาวิชาควรมีการประชุมเพื่อวางแผนเรื่องการพัฒนาอาจารย์รุ่นใหม่ด้านวิชาการ เช่น การวิจัย ความรู้เรื่องการสอน และพัฒนาระบบออนไลน์เพื่อให้อาจารย์มีการติดต่อกันทางวิชาการกับบุคลากรการศึกษาในต่างประเทศ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า จุดแข็งของสภาวะแวดล้อมคือ ความรู้ความสามารถของคณาจารย์สาขาวิชาภาษาอังกฤษ หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ และความมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคม ส่วนจุดอ่อนคือ ความรู้ ความสามารถของนักศึกษา ก่อนเข้าศึกษาในสาขาวิชาภาษาอังกฤษ เนื่องจากสาขามีได้เป็นผู้กำหนดนโยบายในการรับนักศึกษาเอง ในทางปฏิบัติคณะศึกษาศาสตร์เป็นผู้กำหนดเกณฑ์การรับนักศึกษาเข้า อย่างไรก็ตาม ต้องยอมรับว่า การเป็นครูมีข้อได้เปรียบอันดับต้นๆ สำหรับนักเรียนที่เก่ง (การพัฒนาความเป็นครูวิชาชีพ, 2552) จึงเป็นไปได้ที่ระดับความสามารถภาษาอังกฤษของนักศึกษามีได้สูงมากนี้ นอกจากนี้ อาจารย์ในสาขาควรพิจารณานำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนให้มากยิ่งขึ้น

2. ปัจจัยนำเข้า (Input หรือ I)

วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับดีมาก ทั้งวัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า จุดประสงค์ทั่วไปมีความเหมาะสมมากในแง่ของการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

โดยกำหนดให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมซึ่งหมายถึงความต้องการการผลิตครูที่มีประสิทธิภาพ เวลาที่มีการสร้างหลักสูตรนี้ขึ้นมา และจุดประสงค์เฉพาะซึ่งกำหนดขอบข่ายเนื้อหาของหลักสูตรให้สะท้อนธรรมชาติเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษ วิชาการสอน และการกำหนดพฤติกรรมของผู้เรียนในขั้นสุดท้าย (ชวลิต ชูกำแพง, 2551: 16 – 17) นอกจากนี้ วัตถุประสงค์ดังกล่าวมีลักษณะที่ดีตามแนวคิดของ Oliva (2005: 422) เนื่องจากมีความเจาะจงในศาสตร์ที่ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้ (ด้านทักษะ แง่มุมของภาษาอังกฤษทั้งด้านภาษาศาสตร์ วรรณคดี วัฒนธรรม) อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างผู้ทรงคุณวุฒิและคณาจารย์เสนอว่า ควรปรับวัตถุประสงค์บางข้อตามมาตรฐานคุณวุฒิของ สกอ. โดยเพิ่มด้านคุณธรรมจริยธรรม การเชื่อมโยงกับชุมชนภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครู (สุวัฒนา เอี่ยมมอพรพรณ และคณะ, 2546: คำนำ) หากจะมีการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์โดยเพิ่มการเชื่อมโยงกับชุมชนภายหลังจากการประเมินสภาพแวดล้อมนับว่าตรงกับข้อเสนอของ Oliva (2005: 453) เช่นกัน

โครงสร้างและเนื้อหาสาระของหลักสูตรโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก อย่างไรก็ตาม มีข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างคือ ควรเปลี่ยนลำดับรายวิชาใหม่ ควรเพิ่มเนื้อหาการสอนเขียนควบคู่กับการสอนอ่าน และเพิ่มวิชาการสอนฟัง-พูดภาษาอังกฤษด้วย ควรเปิดรายวิชาเลือกเอกมากขึ้น ควรยกเลิกบางรายวิชา ควรปรับปรุงเนื้อหาบางรายวิชา ควรรวบวิชาที่มีเนื้อหาทับซ้อนกันเป็นวิชาเดียว ควรเพิ่มจำนวนชั่วโมงบางวิชา ควรเพิ่มเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน จะเห็นได้ว่า ข้อเสนอแนะให้มีการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า ก่อนการใช้หลักสูตร ผู้ร่างหลักสูตรย่อมวางแผนการกำหนดขอบข่ายเนื้อหาและการจัดความ

ต่อเนื่องของหลักสูตรตามความเหมาะสมแล้ว แต่ภายหลังการใช้หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตสาขาภาษาอังกฤษแล้วปรากฏว่าเกิดปัญหาการใช้ความสำคัญกับเนื้อหาใดเนื้อหาหนึ่งมากเกินไป (overload) และเกิดปัญหาการจัดลำดับก่อนหลังไม่เหมาะสม อันอาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้หลักสูตรไม่บรรลุวัตถุประสงค์ได้ (ขวลิต ชูกำแพง, 2551: 19; และ Henson, 1995 : 296) จึงเห็นควรที่ผู้สอนมีหน้าที่ร่างหลักสูตรโดยตรงมีการปรึกษาร่วมกันในการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาวิชาเพื่อมิให้เกิดการซ้ำซ้อนซึ่งเป็นความรับผิดชอบหนึ่งที่ผู้สอนพึงมี (Kelly, 1999: 155)

ด้านคุณสมบัติผู้เรียน/การสอบคัดเลือกมีความเหมาะสมมาก ซึ่งตรงกับคุณสมบัติของคณาจารย์ที่สอน/อาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่า ความรู้ ประสบการณ์ ด้านการสอน คุณธรรมจริยธรรม และความรู้ความสามารถในการให้คำแนะนำแก่นักศึกษาของอาจารย์ในสาขามีความเหมาะสม อย่างไรก็ตาม สาขาประสบปัญหาเรื่องอาจารย์พิเศษชาวต่างประเทศไม่มีคุณสมบัติที่เพียงพอ เหตุผลอาจจะเป็นเพราะว่าผลประโยชน์ค่าตอบแทนที่ไม่สามารถแข่งขันกับสถาบันการศึกษาอื่นได้ จึงขาดแคลนอาจารย์ชาวต่างประเทศอยู่ตลอดเวลาทำให้ไม่มีสิทธิ์เลือกอาจารย์ที่มาสมัครมากนัก

ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สามารถสรุปได้ว่าความเพียงพอเป็นด้านหนึ่งของสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ต้องทำการปรับปรุงจากทั้งหมดสี่ด้านได้แก่ ความเพียงพอ ความเหมาะสม ประสิทธิภาพ และความประหยัด (สุนทร โคตรบรรเทา, 2553 : 64) กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มเห็นตรงกันว่าปัญหาเร่งด่วนคือ จำนวนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์สำหรับนักศึกษาเพื่อการค้นคว้า

และการทำงานไม่เพียงพอ ปัญหาอีกประการคือ หนังสือ ตำรา วารสาร หรือบทความวิชาการมีจำนวนไม่เพียงพอ (พรพรรณ โชติพิทักษ์วัน, 2547: ง) คำตอบจากผู้บริหารคณะคือ งบประมาณซื้อตำราสำหรับหอสมุดถูกตัดลงทุกปี คณะต้องใช้งบรายได้ของตนสนับสนุนด้านนี้แทน ซึ่งก็มีข้อจำกัดเนื่องจากผู้สอนกับการจัดการงบประมาณทรัพยากรแยกส่วนกันอย่างชัดเจน (Kelly, 1999: 154) และการบริหารงบประมาณของหลักสูตรขึ้นกับหน่วยงานที่สังกัด ดังนั้นด้านนี้จึงเป็นปัจจัยภายนอกที่ผู้บริหารหลักสูตรควบคุมได้ยาก การใช้วัสดุอุปกรณ์เท่าที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับการสอนจึงเป็นหน้าที่ผู้สอนโดยตรง

ส่วนด้านงบประมาณในการผลิตบัณฑิต ผู้บริหารคณะมองเห็นว่า งบประมาณที่ได้รับมาจัดสรรค่าใช้จ่ายต่างๆ ยังไม่เพียงพอ ส่วนนักศึกษาอาจมองเห็นว่า ยังไม่ได้รับประโยชน์จากค่าธรรมเนียมที่เสียไปอย่างเต็มที่ อย่างไรก็ดี บัณฑิตและนักศึกษาปัจจุบันมีความพึงพอใจต่อการบริหารงบประมาณในระดับมากทั้งสองกลุ่ม ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.84)

3. กระบวนการ (Process หรือ PC) กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อพฤติกรรมของผู้สอนในระดับมากขึ้นไปในทุกประเด็น ได้แก่ มีบุคลิกภาพดี มีการเตรียมการสอนล่วงหน้า มีประมวลการสอนตามรายวิชาที่สอน ด้านพฤติกรรมของผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างแสดงความพึงพอใจสูงสุดต่อประเด็นที่ว่า ผู้เรียนมีการทำงานร่วมกับผู้อื่น และ ผู้เรียนเข้าเรียนสม่ำเสมอ ซึ่งอาจจะตีความหมายได้สองทางคือ (1) ผู้เรียนมีความพอใจกับการทำงานเป็นกลุ่มกับเพื่อนร่วมชั้น หรืออาจจะแสดงว่าผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการเข้าชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ (2) อาจารย์มีแนวโน้มที่จะมอบหมายงานให้นักศึกษาทำเป็นกลุ่มหรือทำการตรวจรายชื่อนักศึกษาทุกครั้งก่อนเข้าเรียนตามลำดับ อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนน้อย

ที่สุดในประเด็น “ผู้เรียนมีการเตรียมตัวล่วงหน้าก่อนเรียน” และ “ผู้เรียนมีกระบวนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง” (วนิดา เพ็ญกิ่งกาญจน์, 2552) โดยอาจจะตีความได้ว่า (1) ผู้เรียนไม่มีพฤติกรรมที่จะเตรียมตัวล่วงหน้าเอง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างบางคนได้ระบุสาเหตุในแบบสอบถามว่า วิชาเรียนในแต่ละภาคการศึกษามีจำนวนมากทำให้มีงานที่ต้องทำให้เสร็จจำนวนมากตามไปด้วย (ภาคหนึ่งนักศึกษาอาจจะลงทะเบียนเรียน 8 – 10 วิชา เท่ากับ 18 – 22 หน่วยกิต) หรืออีกประเด็นคือ ผู้เรียนไม่ต้องการค้นคว้าด้วยตนเองแต่ต้องการเพียงความรู้ในห้องเรียนเท่านั้น (2) อาจารย์มิได้มอบหมายงานให้ทำล่วงหน้าก่อนการเรียนการสอนครั้งต่อไป หรืออีกประเด็นคือ อาจารย์มิได้มอบหมายงานที่ต้องทำการค้นคว้าข้อมูลจากภายนอกห้องเรียน

ในด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ภาระงานที่กำหนดมีความเหมาะสมดีแล้ว ทั้งงานสอน งานวิจัย งานธุรการและการปกครอง และงานพัฒนาสถานศึกษาและชุมชน มีคำแนะนำว่า ควรระบุงานด้านธุรการให้ละเอียด ด้านระยะเวลาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีความคิดเห็นแบ่งเป็นสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งสนับสนุนแบบเดิมคือเริ่มฝึกตั้งแต่ภาคเรียนที่ 2 จบที่ภาคเรียนที่ 1 อีกฝ่ายเสนอให้เริ่มฝึกภาคเรียนที่ 1 และจบภาคเรียนที่ 2 เพราะนักศึกษาจะได้ติดตามงานได้สมบูรณ์ในหนึ่งปีการศึกษา กลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่งให้ความเห็นว่า คำนี้นักในเรื่องวิธีการประเมินผลควรเปลี่ยนแปลงให้ครูที่เลี้ยงมีมากกว่า อีกกลุ่มหนึ่งเห็นว่าสัดส่วนเดิมที่ครูที่เลี้ยงร้อยละ 40 อาจารย์นิเทศร้อยละ 60 เหมาะสมดีแล้ว อย่างไรก็ตาม ความคิดเห็นของกลุ่มที่เห็นว่าครูที่เลี้ยงควรมีค่าน้ำหนักมากกว่าเป็นส่วนน้อย ในทางปฏิบัติสาขาน่าจะยังคงค่าน้ำหนักเดิมต่อไป ด้านกระบวนการนิเทศของทั้งครูที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศมีความเหมาะสมดี เพียงแต่เสนอให้

อาจารย์นิเทศตั้งเกณฑ์ให้มีมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้ ทางสถานศึกษาอยากให้มีการติดต่อกับการวางแผนร่วมกันระหว่างครูที่เลี้ยงกับอาจารย์นิเทศระหว่างภาควิชาหรือคณะวิชา กับฝ่ายบริหารของสถานศึกษามากกว่านี้ เนื่องจากหลักสูตรจะเกิดการพัฒนารูปแบบเปลี่ยนแปลงไปสู่จุดหมายได้นั้นต้องเกิดจากความพยายามประสานร่วมมือกันหลายฝ่าย มิใช่เกิดจากสถานศึกษาหรือคณะวิชาผู้ร่างหลักสูตรเท่านั้น (คาร์, 2546: 21–22; Glatthorn, 1997: 5–6; Kelly 1999: 155; Oliva, 2001: 37; Oliva, 2005: 26–38) ดังนั้น ควรพิจารณาการร่วมมือกันในการตัดสินใจการพัฒนาหลักสูตรระหว่างอาจารย์นิเทศครูที่เลี้ยง ผู้บริหารของทั้งคณะศึกษาศาสตร์และสถานศึกษา รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง อื่นๆ ในชุมชน

การจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาได้รับความพึงพอใจจากกลุ่มตัวอย่างในระดับมาก โดยเฉพาะประเด็น “มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนนำไปประยุกต์ใช้” ทั้งนี้เนื่องจากรายวิชาเกือบทั้งหมดของวิชาเอกภาษาอังกฤษจะเน้นให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ ผู้เรียนมีโอกาสนในการวิเคราะห์หลักสูตร เขียนแผนการสอน เรียนรู้ทฤษฎีการสอนและนำมาใช้สอนจริง ส่วนประเด็นอื่นๆ ที่ได้คะแนนความพึงพอใจในระดับต้นๆ ได้แก่ การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งอาจจะเป็นการสะท้อนว่าผู้สอนมีการตั้งคำถามปลายเปิด กิจกรรมที่เน้นทักษะการแก้ไขปัญหา หรืองานเขียนที่เน้นให้นักศึกษาคิดเองโดยพฤติกรรมดังกล่าวส่งผลให้นักศึกษามีแนวโน้มจะประสบผลสำเร็จในแบบทดสอบมาตรฐาน (Ornstein, 2003: 249) อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่ว่า “การวัดและประเมินผลหลากหลายชัดเจน และต่อเนื่อง” ความพึงพอใจอยู่ในลำดับท้าย (แต่ค่ายังอยู่ระดับมาก) เหตุผลคือ การประเมินผล

ไม่มีความชัดเจน ผลคะแนนไม่ได้เปิดเผยระหว่าง การเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการผลการวิจัยของ วนิดา เพ็ญกิ่งกาญจน์ (2552) ทำให้ผู้เรียนไม่ทราบ พัฒนาการของตนเอง จึงเห็นควรให้ผู้สอนตระหนัก ในเรื่องการแสดงรายการประเมินให้เด่นชัดในการ วางแผนการสอนครั้งต่อไปโดยควรคำนึงถึงการ ประเมินทั้งระบบ ได้แก่ การออกแบบการประเมิน ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร กลยุทธ์ การประเมินที่เป็นธรรมและหลากหลาย และการ รายงานผลการประเมินแก่นักศึกษาและสถานศึกษา อย่างเป็นระบบ (March, 2001: 25) นอกจากนี้ระบบ การประเมินควรมีความชัดเจนโดยระบุเป้าหมาย ที่ชัดเจนสำหรับการเรียนรู้ ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด ที่มีอยู่ในหลักสูตร สามารถปฏิบัติได้โดยมีรูปแบบ ที่ใช้ชัดเจน จัดระบบและลำดับอย่างดี มีรูปแบบ ที่ใช้ง่าย (คาร์, 2546: 15) ส่วนด้านการให้บริการและ การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับความ พึงพอใจในระดับมาก

ด้านการบริหารหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างเสนอ ให้จัดตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรเฉพาะปริญญาตรี ประกอบด้วยคณาจารย์จากหลากหลายสาขาในภาค วิชาเดียวกันเพื่อให้การทำงานคล่องตัวกว่าการบริหาร โดยภาคหรือสาขาวิชาแต่เพียงผู้เดียว นี้อาจจะช่วย แก้ไขปัญหาอาจารย์ประจำหลักสูตรไม่เพียงพอ เมื่อมีการรวมหลักสูตรเข้าด้วยกันแล้วใช้ทรัพยากร บุคลากรร่วมกันเช่น จัดให้มีการพัฒนา “หลักสูตร ศึกษาศาสตรบัณฑิต” หลักสูตรเดียว แล้วให้ผู้เรียน ลงเรียนวิชาหลักที่ต้องการเองเช่น ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา ภาษาไทย เป็นต้น อีกประการที่เป็น สาระสำคัญในการบริหารหลักสูตรคือ การสำรวจ ความต้องการก่อนการร่างหลักสูตรแต่ละหลักสูตร ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ (1) ความต้องการของสังคม และประเทศชาติ (ชวลิต ชูกำแพง, 2551 : 15) ตลาด แรงงาน โดยออกแบบหลักสูตรให้ตรงตามระเบียบ

ข้อบังคับของหน่วยงานที่กำกับคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นความต้องการอันดับที่ (2) ความต้องการของ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา หรือคุรุสภา เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึง (3) ความต้องการ ในชุมชน ได้แก่ สถานศึกษาในชุมชนที่ผลิตบัณฑิต (สุวัฒนา เอี่ยมมอธรรม และคณะ, 2546: 2)

ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา งานวิจัย พบว่าหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาภาษา อังกฤษ (หลักสูตรปรับปรุง) ฉบับปี พ.ศ. 2547 เป็น หลักสูตรที่ได้มาตรฐานตามที่กำหนดโดยระเบียบ ของมหาวิทยาลัยศิลปากรเนื่องจากดำเนินการ ตามระเบียบทุกประการและได้รับการรับรองโดย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามขั้นตอนต่างๆ

4. ผลผลิต (Product หรือ PD) ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ของนักศึกษาแสดงผลเป็นที่น่าพอใจ เนื่องจากจำนวนบัณฑิตถึงร้อยละ 82.14 รับราชการ เป็นครูสอนภาษาอังกฤษในสถานศึกษาของรัฐ และ ร้อยละ 3.57 ทำงานสอนภาษาอังกฤษในสถานศึกษา เอกชน และอีกร้อยละ 7.14 กำลังศึกษาต่อในระดับ ปริญญาโทหรือปริญญาเอก นับว่าคุณภาพและความสามารถ ของบัณฑิตเป็นที่ยอมรับโดยประชาคมการศึกษาอย่าง ดีมาก นอกจากนี้นักศึกษาทั้งหมดสำเร็จการศึกษาตาม ระยะเวลาที่กำหนดในหลักสูตรเป็นหลักประกันว่า ผลผลิตบัณฑิตประสบผลสำเร็จดีเยี่ยมตามที่ได้ คาดหวังไว้ หากวัดจากอัตราการลาออกต่อจำนวน ที่นักศึกษาสำเร็จการศึกษา (Richards, 2002: 293)

จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต พบว่าบัณฑิตได้รับคะแนนความพึงพอใจในระดับมาก ต่อคุณลักษณะบัณฑิตทั้งสิ้นด้านคือ “ความรู้ความ สามารถในการปฏิบัติงาน/การศึกษาของบัณฑิต” “บัณฑิตมีความรู้ความสามารถเพียงพอในการปฏิบัติงาน/ การศึกษา” “ทักษะที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน/ การศึกษาของบัณฑิต” “บัณฑิตมีทักษะการทำงาน เป็นกลุ่ม” ซึ่งเป็นการสะท้อนการเรียนการสอนที่เน้น

ให้นักศึกษาปฏิบัติจริงผ่านรายวิชาต่างๆ ในห้องเรียน และการปฏิบัติจริงในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทักษะการทำงานกลุ่มก็ได้รับการมอบหมายในการทำงานขณะเรียนตลอดเวลาอันเห็นได้จากผลการสอบถามบัณฑิตและนักศึกษาปัจจุบันเอง นั้นแสดงว่าการเรียนการสอนในห้องเรียนสะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรมการทำงานในชีวิตจริงของนักศึกษาได้

5. ผลกระทบ (Impact หรือ IP) ผู้ใช้ บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อผลการปฏิบัติงานของ บัณฑิตในระดับมาก โดยด้านที่มีคะแนนสูงสุดคือ “ผลงานมีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน” ส่วนด้านที่มีคะแนนน้อยที่สุดคือ “มีการนำผลงานมา ประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง” นั้นอาจจะ เป็นการสะท้อนว่า บัณฑิตมีความรู้ความสามารถ ในการปฏิบัติงานได้คล่องตามที่ได้รับมอบหมาย แต่บกพร่องหรือมิได้ประเมินและปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจจะเป็นผลมาจากประสบการณ์การ เรียนรู้ในห้องเรียนมิได้เอื้อให้นักศึกษาเกิดพฤติกรรม ครบทุกลำดับขั้นของ cognitive behaviour (ความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล) (Wiles & Bondi, 2004: 166) โดยภาพรวมผู้ใช้บัณฑิตให้คะแนนสำหรับความ พึงพอใจต่อบัณฑิตในระดับมาก เราสามารถสรุปได้ว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ (Academic achievement) และผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่วิชาการ (Non-academic achievement) อยู่ในระดับดีจากการ วิเคราะห์ข้อมูลด้านร้อยละของการที่บัณฑิตได้รับเข้า ทำงานจากสถานศึกษาของรัฐ ร้อยละของการสำเร็จ การศึกษา และคุณลักษณะบัณฑิต นอกจากนี้ ผลการ ปฏิบัติงานและผลการวัดความพึงพอใจของผู้ใช้ บัณฑิตยืนยันว่าผลกระทบของหลักสูตรอยู่ในระดับดี เช่นกัน ผลของการประเมินองค์ประกอบทั้งสองเป็น ข้อพิสูจน์ถึงความสำเร็จของผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร (Kelly, 1999: 144; ขวลิขิต ชูกำแพง, 2551: 149-150)

ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงหลักสูตรครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่า สำหรับการปรับปรุง หลักสูตรครั้งต่อไปประเด็นที่ควรคำนึงถึงคือ

1. การจัดตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร อันประกอบไปด้วยบุคลากรจากหลายสาขา
2. การรวมหลักสูตรเป็นชื่อเดียว แต่แยก วิชาเอกเวลานักศึกษาลงเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาอาจารย์ ประจำไม่เพียงพอ
3. การสำรวจความต้องการและความ คาดหวังจากหน่วยงานต่างๆ เช่น สังคมและ ประเทศชาติ ตลาดแรงงาน สำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา ครูสภา และสถานศึกษาในชุมชน
4. อาจารย์ผู้สอนในสาขาประชุมหารือ ร่วมกันตลอดเวลา โดยเฉพาะในการปรับปรุงหลักสูตร ครั้งใหม่เพื่อมิให้เกิดปัญหาเรื่องโครงสร้างรายวิชา หรือเนื้อหาที่ซ้ำซ้อน
5. การกำหนดเกณฑ์คะแนนภาษาอังกฤษ ในการสอบคัดเลือกแก่นักศึกษา
6. การจัดลำดับรายวิชาในแต่ละภาคการ ศึกษาสำหรับนักศึกษาลงทะเบียน
7. รายวิชาบางวิชาควรถูกยกเลิก หรือ รวมเนื้อหาเข้าด้วยกัน
8. อาจารย์ผู้สอนแสดงเกณฑ์การประเมิน ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาอย่างชัดเจน และต่อเนื่อง
9. อาจารย์ผู้สอนควรประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ในการเรียนการสอนให้มากขึ้น
10. สาขาเปิดโครงการพิเศษเพื่อจัดปัญหา งบประมาณการบริหารไม่เพียงพอ
11. การพัฒนาคุณภาพและคุณสมบัติ ของอาจารย์พิเศษชาวต่างประเทศโดยการเพิ่ม ผลประโยชน์รายได้
12. ควรเพิ่มจำนวนคอมพิวเตอร์ สำหรับนักศึกษาค้นคว้าและทำงาน

13. ผู้บริหารหน่วยงานควรพิจารณาการจัดสรรงบประมาณสำหรับวัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้เป็นอันดับแรก และควรให้ผู้สอนมีส่วนร่วมในการพิจารณาโดยตรง

14. คณะวิชา ภาควิชา และสาขาวิชาควรมีการประชุมร่วมกับสถานศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพื่อกำหนดนโยบาย หรือวางเป้าหมาย

15. อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงควรมีการสื่อสารกันมากขึ้นด้านการประเมินผลนักศึกษา

16. ด้านการจัดการเรียนการสอนมีข้อเสนอแนะดังนี้ มอบหมายให้นักศึกษาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กระตุ้นให้นักศึกษามีความคิดสร้างสรรค์ สำหรับหน่วยงานอาชีวศึกษาในอนาคต ควรสอนให้นักศึกษารู้จักประเมินผลงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงการทำงาน คำนึงถึงประโยชน์และคุณภาพของผลงาน และรู้จักเสียสละและอุทิศตนให้หน่วยงาน โดยอาจจะกำหนดให้เป็นหนึ่งในพันธกิจที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพพึงกระทำ

โดยสรุปแล้วหากพิจารณาผลการประเมิน 5 องค์ประกอบ ผู้วิจัยสามารถจัดทำรายการข้อเสนอแนะอันเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการประเมินหลักสูตร (Sowell, 2005: 241) และหลักการของการประยุกต์ใช้รูปแบบ CIPPI Model คือใช้ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลในการตัดสินใจ (สังด์ อุทรานนท์, 2532: 281) ข้อเสนอแนะดังกล่าวสามารถเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรครั้งต่อไป บทบาทของสาขาในการปรับปรุงหลักสูตรคือ การแต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรซึ่งประกอบด้วยคณาจารย์ในสาขา และผู้เชี่ยวชาญภายนอกเพื่อวิพากษ์หลักสูตร อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่าในการปรับปรุงบางองค์ประกอบ ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ (I5) งบประมาณในการผลิตบัณฑิต (I6) การให้บริการและการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(PC5) สาขาอาจจะไม่มีอำนาจในการปรับปรุงมากนัก เนื่องจากเป็นอำนาจการตัดสินใจของคณะกรรมการคณะศึกษาศาสตร์โดยตรง สิ่งที่สามารถกระทำได้ในการปรับปรุงองค์ประกอบดังกล่าวคือ แสดงข้อเสนอแนะผ่านหัวหน้าภาควิชาซึ่งเป็นหนึ่งในกรรมการของคณะกรรมการ จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงขอเสนอให้คณะกรรมการคณะหรือฝ่ายบริหารของหน่วยงานต้นสังกัดของหลักสูตรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในหลักสูตรนอกเหนือจาก เป้าประสงค์ เนื้อหา การจัดการเรียนการสอน หรือการประเมินผล (ชวลิต ชูกำแพง, 2551: 16-19 และ ประสาท เนืองเฉลิม, 2553: 22-24) การปรับปรุงหลักสูตรเป็นการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรที่กระทำเป็นองค์รวมไปพร้อมกัน ณ เวลาเดียวกันทั้งหมดมิใช่เพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง (Oliva, 2001: 28-41; 2005: 26-38) ดังนั้น การปรับปรุงหลักสูตรครั้งนี้จะดำเนินการให้สำเร็จได้หรือไม่อาจจะต้องขึ้นอยู่กับนโยบายจากคณะกรรมการคณะศึกษาศาสตร์ มิใช่จากสาขาผู้รับผิดชอบหลักสูตรแต่เพียงผู้เดียว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้ผลการประเมินคุณภาพหลักสูตรในรอบต่อไปมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยในครั้งต่อไป ควรคำนึงถึงข้อปฏิบัติดังนี้คือ หลังจากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามและมีการวิเคราะห์ผลแล้ว ควรมีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มถึงประเด็นที่ได้รับการให้คะแนน เพื่อเพิ่มเติมเหตุผลของผลการวิจัยในบางจุดโดยมิต้องมีการคาดคะเน อย่างไรก็ตาม ขึ้นอยู่กับความเป็นไปได้ของการเก็บข้อมูลด้วย เช่น การสัมภาษณ์ผู้ใช้บัณฑิตอาจจะให้การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์โดยให้บัณฑิตเป็นผู้ندหมาย นอกจากนี้ ผลการวิจัยที่สรุปว่า องค์ประกอบด้านการบริหารงานของคณะกรรมการคณะศึกษาศาสตร์อาจมีบทบาทสำคัญในหลักสูตรเช่นเดียวกับตัวหลักสูตรและการ

เรียนการสอนเนื่องจากเป็นผู้กำหนดนโยบายเรื่องปัจจัยทางกายภาพ งบประมาณ และบุคลากรสายสนับสนุน จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจสำหรับผู้ทำวิจัยครั้งต่อไปที่จะหาว่าองค์ประกอบดังกล่าวมีผลกระทบโดยตรงต่อองค์ประกอบอื่นของหลักสูตรหรือไม่อย่างไร หรือมีความสัมพันธ์มากน้อยเพียงใด

กิตติกรรมประกาศ งานวิจัยการประเมินหลักสูตรนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

การพัฒนาความเป็นครูวิชาชีพ. (2552). **คุณลักษณะครูรุ่นใหม่กับการปฏิรูปหลักสูตรผลิตครูในศตวรรษ 21.**

Retrieved February 10, 2012, from the World Wide Web: <http://educ105.wordpress.com>.

คาร์ จูดี เอฟ. (2546). **มาตรฐานสู่ความสำเร็จ: หลักสูตร การประเมินผล และแผนปฏิบัติการ.**

กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ.

ชวลิต ชูกำแพง. (2551). **การพัฒนาหลักสูตร.** มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ประสาธน์ เนื่องเฉลิม. (2553). **หลักสูตรการศึกษา.** มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พรพรรณ โชติพิทักษ์วัน. (2547). **การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ช่วงชั้นที่ 1 และ 2 โรงเรียนนาร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2554.**

ปริญญาณิพนธ์ สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

มาเรียม นิลพันธุ์. (2553). **คู่มือการประเมินหลักสูตร.** นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย.

วนิดา เพ็ญกิ่งกาญจน์. **การประเมินหลักสูตรปริญญาตรี สาขาวิชาเอกภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ฐานข้อมูลการวิจัยการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.** Retrieved May 6, 2009, from <http://www.Thaiedresearch.org/result/result.php?id=797>

วรกรณ์ สามโกเศศ. (2550). **ภาวะผู้นำทางการอุดมศึกษาในกระแสโลกาภิวัตน์: บทเรียนและโอกาส.**

วารสาร สอ. ประเทศไทย. 10, 2 (พ.ย.): 11 – 28.

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). **กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ภาคปฏิบัติ.** กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

สัจด์ อุทรนันท์. (2532). **พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร.** ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุนทร โคตรบรรเทา. (2553). **การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้.** กรุงเทพมหานคร: ปัญญาชน.

สุพัชรี ผุดผ่อง. (2547). **ยกระดับครูไทยนาร่องหลักสูตรครู 5 ปี. วารสารวงการครู. 1, 6 (มิ.ย.): 23 – 27.**

- สุวัฒนา เอี่ยมอพรพรรณ พิมพ์พันธ์ เคชะคุปต์ กมลพร บัณฑิตยานนท์, บรรณาธิการ. (2546). **แนวคิดและแนวปฏิบัติสำหรับครูเพื่อรองรับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู**. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2546). สถาบันอุดมศึกษากับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อสังคมยุคใหม่. **วารสาร สอ. ประเทศไทย**. 6, 1 (มิ.ย. - พ.ค.): 42 - 54.
- Connelly, F. M. (ed.). (2008). **Handbook of curriculum and instruction**. CA: Sage Publications.
- Erickson, H. L. (1995). **Stirring the head, heart, and soul: Redefining curriculum and instruction**. CA: Corwin Press.
- Glatthorn, A. A. (1997). **The principal as curriculum leader: Shaping what is taught and tested**. Thousands Oaks: Corwin Press.
- Henson, K. T. (1995). **Curriculum development for education reform**. New York HarperCollins College.
- Kelly, A. V. (1999). **The curriculum**. London: Paul Chapman.
- March, C. (ed.). (2001). **Curriculum and assessment**. Sydney: Pearson Education Australia.
- McKay, S. L. (2002). **Teaching English as an international language: Rethinking goals and approaches**. Oxford: Oxford University Press.
- Oliva, P. F. (2001). **Developing the curriculum**. New York: Longman.
- _____. (2005). **Developing the curriculum**. New York: Pearson Education.
- Ornstein, A. C., Behar-Horenstein, L.S. and Pajak, E.F. (eds.). (2003). **Contemporary issues in curriculum**. New York Pearson Education.
- Richards, J. C. (2002). **Curriculum development in language teaching**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Sowell, E. J. (2005). **Curriculum: An integrative introduction**. Princeton: Pearson Education.
- Stufflebeam, D. L. and Shinkfield, A. J. (2007). **Evaluation theory, models & applications**. CA: Jossey-Bass.
- Wiles, J. and Bondi, J. (2004). **Supervision: A guide to practice**. Princeton: Pearson Education.